

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Η εργασία των ανηλίκων – και ιδίως η παιδική εργασία – μπορεί να εμποδίσει την ανάπτυξη του ανηλίκου και να προκαλέσει μόνιμη βλάβη στη σωματική ή ψυχική του υγεία. Επιπλέον, η εργασία των ανηλίκων τους κρατά μακριά από το σχολείο και περιορίζει τις προοπτικές τους για κοινωνική ανέλιξη, μειώνοντας έτσι το ανθρώπινο κεφάλαιο και επιβραδύνοντας την οικονομική μεγέθυνση και την κοινωνική ανάπτυξη.¹ Συνεπώς, η εργασία των ανηλίκων πρέπει να αποτελεί αντικείμενο συστηματικής ρύθμισης από την Πολιτεία: τα χρονικά όρια και οι συνθήκες εργασίας των ανηλίκων δεν μπορούν να διαμορφώνονται «ελεύθερα» από την αγορά εργασίας, ενώ πρέπει να εμποδίζεται η απασχόληση των ανηλίκων σε δραστηριότητες που μπορούν να τους προκαλέσουν μόνιμη βλάβη. Διατάξεις σχετικά με την απασχόληση ανηλίκων υπάρχουν σε διάφορα νομοθετήματα. Παρακάτω, παρατίθενται ορισμένες από τις διατάξεις που σχετίζονται άμεσα με την υγεία και την ασφάλεια.

Π.Δ. 62 / 1998

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι διατάξεις του εφαρμόζονται σε κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών που απασχολείται με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή έργου ή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή αυτοαπασχολείται (άρθρο 1 παράγ. 2). Δεν εφαρμόζεται για τους απασχολούμενους με σχέση ναυτικής εργασίας και σε «περιστασιακές και σύντομης διάρκειας ελαφριές εργασίες που αφορούν τις οικογενειακού χαρακτήρα γεωργικές, δασικές και κτηνοτροφικές εργασίες» (άρθρο 1 παράγ. 2 και 3).

ΧΡΟΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ (άνω των 15 αλλά κάτω των 18)

- Ο χρόνος εργασίας δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις οκτώ ώρες την ημέρα και τις σαράντα ώρες την εβδομάδα. Απαγορεύεται η υπερωριακή απασχόληση των εφήβων (άρθρο 3).
- Απαγορεύεται η νυχτερινή εργασία των εφήβων, δηλαδή η εργασία από 22:00 έως 06:00 (άρθρο 8).

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ (άρθρο 6)

- Ο εργοδότης οφείλει να έχει στη διάθεσή του μια γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που υπάρχουν για τους νέους και συνδέονται με τη εργασία τους. Η εκτίμηση πρέπει να γίνεται πριν αρχίσουν οι νέοι την εργασία τους.
- Η ανάθεση καθηκόντων στους νέους γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή. Λαμβάνονται υπ' όψιν η περιέργεια, η διάθεση για παιχνίδι και η επιθυμία να κάνουν την εργασία των μεγαλύτερων.
- Για τα θέματα της απασχόλησης των νέων γνωμοδοτούν ο Τεχνικός Ασφαλείας και ο Γιατρός Εργασίας.

¹ Βλέπε σχετικά την ιστοσελίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εργασίας <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>

- Ο εργοδότης ενημερώνει τους νέους – και τους έχοντες την επιμέλεια των νέων – για τους ενδεχόμενους κινδύνους και τα μέτρα που λαμβάνονται.
- Ο νέος εκπαιδεύεται και για ένα χρονικό διάστημα βρίσκεται κάτω από την καθοδήγηση κατάλληλου προσώπου.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (άρθρο 7 παρ. 4 και άρθρο 11 παράρτημα II)

Το παράρτημα αυτό αποτελεί μη εξαντλητικό κατάλογο εργασιών και διαδικασιών που απαγορεύεται να απασχολούνται ανήλικοι. Περιλαμβάνει 105 εργασίες. Για παράδειγμα, απαγορεύεται ο χειρισμός γερανών ή γερανογεφυρών (§31), ο χειρισμός πρεσσών (§36, 37 και 38), οι εργασίες με μηχανήματα που φέρουν κοπτικά εργαλεία που κινούνται με μηχανική δύναμη (§40) κλπ.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ (άρθρο 12)

Για τους εργοδότες προβλέπονται οι κυρώσεις του Ν. 2224 / 1994 (όπως ισχύει σήμερα σε συνδυασμό με το Ν. 2639 / 1998 και τις τροποποιήσεις του). Οι ίδιες κυρώσεις προβλέπονται για εκείνον που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου, όταν του επιτρέπει να ασχολείται κατά παράβαση των διατάξεων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ (άρθρο 13)

Οι Επιθεωρητές Εργασίας απαγορεύουν τη συνέχιση της εργασίας των ανηλίκων, όταν απασχολούνται κατά παράβαση των διατάξεων του διατάγματος αυτού.

Υ.Α. 130621 / 2003

Η Απόφαση αυτή εκδόθηκε έχοντας υπ' όψιν το Π.Δ. 62 / 1998, το άρθρο 4 του Ν. 3144 / 2003 (που προβλέπει και τις σχετικές κυρώσεις), αλλά και σε συμμόρφωση με την 182 Δ.Σ.Ε. Εφαρμόζεται σε κάθε ανήλικο που απασχολείται με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή έργου ή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή αυτοαπασχολείται, ενώ εξαιρούνται οι απασχολούμενοι με σχέση ναυτικής εργασίας (άρθρο 1 παράγ. 2). Δεν εξαιρούνται πλέον οι οικογενειακού χαρακτήρα αγροτικές εργασίες. Περιλαμβάνει απαγορεύσεις εργασιών και δραστηριοτήτων, τις οποίες ομαδοποιεί σε τέσσερις κατηγορίες:

- A. Ανθυγιεινό περιβάλλον (επικίνδυνες ουσίες, παράγοντες και διαδικασίες, θερμοκρασία, θόρυβος και δονήσεις επιβλαβείς για την υγεία). Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται 50 απαγορεύσεις, όπως η χρήση γεωργικών φαρμάκων (§2), φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων (§3), η συλλογή απορριμμάτων (§7), οι εργασίες που συνεπάγονται έκθεση σε ουσίες (§21) που μπορούν να προκαλέσουν καρκίνο (R45), κληρονομικές γενετικές αλλοιώσεις (R46), να επηρεάσουν τη γονιμότητα (R60) κλπ.
- B. Πολύωρη απασχόληση, νυχτερινή απασχόληση και απασχόληση όπου ο ανήλικος είναι εκτεθειμένος σε κάθε κίνδυνο φυσικής, ψυχολογικής ή σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται 34 απαγορεύσεις, όπως η εργασία σε μπαρ, χώρους παιγνίων, η υπαίθρια παροχή υπηρεσιών, η εργασία σε οινοποιεία, ζυθοποιεία και αποστακτήρια αλκοολούχων ποτών κλπ.

- Γ. Εργασίες με τη χρήση επικίνδυνου εξοπλισμού, μηχανημάτων και εργαλείων ή εργασία που περιλαμβάνει χειρωνακτική διακίνηση ή μεταφορά βαρέων φορτίων. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται 50 απαγορεύσεις, όπως η απαγόρευση απασχόλησης σε οικοδομικές εργασίες και τεχνικά έργα (§1), οι φορτοεκφορτώσεις (§15) και στοιβάξεις (§16) και πολλές άλλες ταυτόσημες με τις απαγορεύσεις του Π.Δ. 62/1998 (χειρισμός γερανών ή γερανογεφυρών, χειρισμός πρεσσών, εργασίες με μηχανήματα που φέρουν κοπτικά εργαλεία που κινούνται με μηχανική δύναμη).
- Δ. Εργασία που πραγματοποιείται κάτω από την επιφάνεια του εδάφους, του νερού, σε επικίνδυνα ύψη ή σε χώρους υπό περιορισμό. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται 15 απαγορεύσεις. Μεταξύ άλλων, απαγορεύεται η εργασία που ενέχει κίνδυνο πτώσης από ύψος, ακόμη κι αν γίνεται χρήση μέσων ατομικής προστασίας (§11), οι υπόγειες εργασίες (§1), οι υποβρύχιες εργασίες που εκτελούνται με σκάφανδρο ή αναπνευστική συσκευή (§2) κλπ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Παρακάτω, παρατίθενται αποσπάσματα από δύο εκθέσεις αυτοψίας για ατυχήματα όπου ο παθών ήταν ανήλικος:

A) Διαπιστώθηκε ότι ο παθών εργαζόταν με την ειδικότητα του φορτοεκφορτωτή, ενώ ήταν ανήλικος, γεγονός που αποτελεί παράβαση της **Υ.Α. 130621 / 2003** (ΦΕΚ Β' 875 / 02.07.2003) άρθρο 2 Γ 15 & 16. Η Υ.Α. αυτή εκδόθηκε έχοντας υπ' όψιν το **Π.Δ. 62 / 1998** (ΦΕΚ 67/Α/26.03.1998). Στο παράρτημα II του Π.Δ. αυτού υπάρχει μη εξαντλητικός κατάλογος εργασιών και διαδικασιών που απαγορεύεται να απασχολούνται νέοι. Στην §67 του παραρτήματος II αναφέρεται ότι απαγορεύεται η ανύψωση και μεταφορά φορτίου μεγαλύτερου από το αναγραφόμενο στον πίνακα Β. Τα όρια που τίθενται στον πίνακα αυτό είναι τόσο χαμηλά που είναι δύσκολο να τηρηθούν σε κάποιον αποθηκευτικό χώρο, καθιστώντας στην πράξη απαγορευμένη την απασχόληση ανηλίκων σε τέτοιες εργασίες. Συνεπώς, υπάρχουν μια ρητή και μια συναγόμενη απαγόρευση της απασχόλησης ενός ανηλίκου ως φορτοεκφορτωτή.

B) Κατά τη γνώμη μου το ατύχημα οφείλεται στους παρακάτω λόγους:

(α) Την έλλειψη κατάλληλης προφυλακτικής διάταξης στο τμήμα του δίσκου κοπής που προεξέχει προς τα επάνω.

(β) Τη στενότητα του χώρου όπου τοποθετήθηκε το μηχάνημα και την άβολη στάση που υποχρεωνόταν να παίρνει ο χειριστής του.

(γ) Στο γεγονός ότι ο παθών ήταν ανήλικος και άπειρος και δεν ήταν σε θέση να κατανοήσει τους κινδύνους που δημιουργούσε το συγκεκριμένο μηχάνημα και ιδίως η συνέχιση της περιστροφής του δίσκου κοπής και μετά τη διακοπή της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος.

Το **Π.Δ. 1073 / 1981** (ΦΕΚ 260/Α/16.09.1981) στο άρθρο 46 ορίζει ότι ο χειρισμός των μηχανημάτων εργοταξίων πρέπει να διενεργείται μόνο από άτομα άνω των 18 ετών και μάλιστα με επαρκή εμπειρία, καθώς και ότι τα μηχανήματα

πρέπει να είναι εγκατεστημένα σε θέσεις που θα επιτρέπουν την ασφαλή και απρόσκοπτη λειτουργία τους.

Με το **Π.Δ. 62 / 1998** «Μέτρα για την προστασία των νέων κατά την εργασία, σε συμμόρφωση με την οδηγία 94/33/ΕΚ» (ΦΕΚ 67/Α/26.03.1998) άρθρο 11 Παράρτημα ΙΙ §40 απαγορεύεται η απασχόληση νέων σε «εργασίες με μηχανήματα που φέρουν κοπτικά εργαλεία που κινούνται με μηχανική δύναμη και κυρίως οι εξής:
α. Η εργασία σε κυκλικά πριόνια, ...» Συνεπώς, απαγορευόταν ρητά η απασχόληση του ανήλικου παθόντα στο συγκεκριμένο μηχάνημα όπου έγινε το ατύχημα. Επίσης, σύμφωνα με το §3 του ιδίου Παραρτήματος, απαγορεύεται η απασχόληση νέων σε εργασίες που υποχρεώνουν τον εργαζόμενο να παίρνει αφύσικη στάση. Συνεπώς, απαγορευόταν η απασχόληση του ανήλικου παθόντα σε άβολη στάση (γονατιστός).

Θεσσαλονίκη 22/07/2009

Κωνσταντίνος Ζ. Μέκος
Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
Τεχνικός Επιθεωρητής Εργασίας